DENUMIRI DE ORIGINE ORIENTALĂ ALE UNOR STRĂZI DIN BUCUREŞTI

ALINA-GEORGIANA FOCŞINEANU
Studentă, Universitatea din Bucureşti

1. Scopul lucrării, corpus, precizări metodologice

Prezenta cercetare toponimică îşi propune să reconstituie etimologia unor denumiri de străzi, în contextul mai larg al istoriei Bucureştiului. Analiza porneşte de la 55 de toponime de origine orientală, dintre care 12 provin de la nume de meseriaşi, fabricanţi comercianţi, muzicanţi, cinci sunt nume de arbori, patru sunt nume de materii, două sunt nume de plante, nouă sunt nume de instrumente, unităţi de măsură, unităţi monetare obiecte, 13 sunt nume de locuri, trei sunt funcţii publice sau militare, şase sunt nume diverse.

În eleborarea lucrării noastre am avut în vedere două etape:

(a) identificarea străzilor din Bucureşti al căror nume este de origine orientală.

În acest scop, am consultat lucrarea lui Sorin Borduşanu, *Bucureşti: ghidul străzilor (istoric)* şi listele electronice de pe site-urile: www.strazibucuresti.ro[1], www.bucuresteni.ro/strazi/ [2].

(b) reconstituirea etimologiei numelor de străzi inventariate.

În acest scop, am comparat etimologiile stabilite de Lazăr Şăineanu în lucrarea *Influenţa orientală asupra limbei şi culturii române*, de *Dicţionarul Limbii Române* (DA şi DLR), de Alexandru Graur în *Dicţionar de cuvinte călătoare* şi de Emil Suciu în recenta lucrare de sinteză *Influenţa turcă asupra limbii române*. Ulterior, am discutat sensul cuvintelor care stau la baza denumirilor fiecărei străzi, încercând totodată să identificăm şi posibila motivare semantică a acestora, ţinând cont de contextul istoriei bucureştene. Pentru aceasta, am avut în vedere principiile de motivare semantică enunţate în lucrări de toponimie urbană, în special de Adrian Rezeanu în *Toponimie bucureşteană*, Alexandru Graur în *Nume de locuri*, de Iorgu Iordan în *Toponimia românească*.

2. Analiza corpusului

Vom trece în revistă toponimele de origine orientală, grupate în mai multe clase din punct de vedere onomasiologic.

[1] Accesat în data de 1 iunie 2011.
[2] Accesat în data de 18 iunie 2011.

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

2.1. ***Nume de meseriaşi, fabricanţi, comercianţi, muzicanţi***

În cadrul acestei clase onomasiologice am identificat următoarele străzi: *Str. Băcani, Str. Cavafii Vechi, Str. / Intr. Mămulari, Str. Zarafi* (forme de nominativ plural), *Intr. Simigiului, Intr. Tarafului* (forme de genitiv singular), *Intr. Abagiilor, Str. Cazangiilor, Str. Chiristigiilor, Str. Surugiilor, Str. Tăbăcarilor* (forme de genitiv plural).

Pentru exemplificare ne oprim asupra a cinci dintre acestea:

Strada Cavafii Vechi

Toponimul cuprinde substantivul compus cu formă de nominativ plural *cavaf* „cel ce vinde încălţăminte", semnalat iniţial de Şăineanu (1900, II, 1: 96) ca un împrumut din tc. *kavaf* „fabricant de încălţăminte (trad. n.)", acesta, la rândul lui, provenind din ar. *haffaf*, şi adjectivul *vechi*. Pentru primul formant (atestat în 1748-1749), DA identifică un etimon exclusiv turcesc. La Al. Graur (1978: 40) apare ca un *cuvânt călător*: ar. *haffaf* (derivat de la *huff* [1] "gheată") > tc. *kavaf*. Al. Suciu (2010: 172) menţionează o atestare mai timpurie (1669), indică un etimon exclusiv turcesc, variantele fonetice *cavac, căvac, cavat* şi prezenţa substantivului *cavaf* ca element component al numelui străzii bucureştene.

Numele străzii ilustrează o reminiscenţă a comerţului cu obiecte de încălţăminte în zonă (Ofrim 2011: 60).

Strada Chiristigiilor

Toponimul are forma de genitiv plural a substantivului nume de agent *chiristigiu* „cel ce vinde cherestea, negustor de lemnărie", înregistrat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1:107) ca un împrumut din tc. *kerestegy* „fabricant sau negustor de materiale de construcţii" (trad. n.). Autorul menţionează variantele fonetice *cherestegiu* (Moldova) *chiristigiu* (Muntenia). DA indică tc. *keresteğy*, menţionând, pe lângă cele două variante fonetice sus-amintite, şi pe *herestegiu, hiristigiu, hirestigiu, cherestar*. Suciu (2010, II: 214) indică pentru *cherestegiu* (atestat în 1862) tc. *keresteci* şi menţionează aceleaşi variante fonetice.

Numele străzii indică producerea sau comerţul în zonă cu astfel de produse obţinute prin prelucrarea lemnului (Ofrim 2011: 63).

Intrarea / Strada Mămulari

Toponimul are forma de nominativ plural a substantivului nume de agent *mămular* „negustoraş, mai ales ambulant" (atestat în 1783), înregistrat iniţial de Şăineanu (1900, II, 1: 245-246) ca un împrumut din tc. *mamele „*speculator, cămătar (trad. n.)", indicând drept etimologie îndepărtată a acestuia ar. *mu'amele*[2]. DA menţionează o atestare mai timpurie (1780) şi tc. *mamul*. E. Suciu (2010, II: 476) descrie numele de agent *mămular* (atestat în 1780) ca pe un derivat regresiv de la numele de loc *mămulărie*, acesta la rândul lui fiind un derivat din *mamul*, provenit din tc. *mamul.*

Numele străzii păstrează amintirea comerţului ambulant cu obiecte de mici dimensiuni sau vechituri (Ofrim 2011: 168-169).

---

[1]Pentru etimonul arab, vezi Wehr: *khuff*: „pantof, papuc (trad. n.)" (Wehr 1980: 249).

[2] Referitor la etimonul arab, Wehr (1980: 645) : *'āmala:* „a face comerţ, a face afaceri, a face negoţ" (trad. n.). De aici *mu'āmil* „negustor, comerciant" (n.n).

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

Strada Tăbăcarilor

Toponimul are forma de genitiv plural a substantivului nume de agent *tăbăcar* „cel ce tăbăceşte piei sau le vinde deja gata tăbăcite, sinonim cu *argăsitor*", semnalat iniţial de Şăineanu (1900, II, 1: 338) ca un împrumut din tc. *tabbak* „tăbăcar", indicând drept etimologie îndepărtată a acestuia ar. *dabbag*[1]. DLR (XI/ I, T, 1982: 76) înregistrează numele de agent *tăbăcar* (atestat în 1694) drept un derivat din tc. *tabak* + *-ar*. Suciu (2010, II: 707) menţionează acelaşi etimon turcesc (atestat începând din secolul al XVI-lea) şi varianta fonetică *tăbanc*.

Numele străzii indică existenţa probabilă în zonă a unor ateliere de tăbăcit piei (Ofrim 2011: 259).

Strada Zarafi

Toponimul are forma de nominativ plural a substantivului nume de agent *zaraf* „cel ce schimbă bani (în piaţă)" (atestat în 1394 în varianta *zaraf*, în 1813 în varianta *saraf*) înregistrat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 386) ca un împrumut din tc. *saraf* „schimbător de bani, bancher (trad. n.)", acesta la rândul lui provenind din ar. *sarraf*[2]. La Al. Graur (1978: 152) figurează ca un *cuvânt călător*: asir. *ṣurrupu* „a topi", de unde *ṣarpu* „topit", apoi „argint" > ar. *ṣarrāf* „schimbător de bani" > tc. *zaraf*. DLR menţionează variantele fonetice *zaraf* (atestat în 1727) şi *saraf* (atestat în 1813), cât şi etimon exclusiv turcesc (*sarraf*). E. Suciu (2010, II: 810-811) consemnează o atestare mai timpurie (1593) în varianta *zaref*, cu etimon prin excelenţă turcesc (*sarraf, saraf*) şi variantele fonetice *zaref, zaraf, saraf, săraf, zăraf, gearaf*.

Numele străzii indică existenţa în zonă a unor astfel de activităţi financiare (Ofrim 2011: 258-259).

2.2. ***Nume de arbori***

În analiza noastră am înregistrat următoarele străzi: *Str. Abanosului, Str. Caisului, Str. Dudului, Str. Duzilor, Str. Liliacului* (forme de genitive singular).

În continuarea expunerii noastre ne vom opri numai la cea dintâi.

Strada Abanosului

Toponimul are forma de genitiv singular a substantivului comun *abanos* „lemnul unor specii de arbori exotici, greu, tare, foarte durabil, de culoare neagră, folosit pentru fabricarea unor mobile de lux, a instrumentelor muzicale de suflat etc.; eben", semnalat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 5-6) ca un împrumut din tc. *abanos, abanoz* „abanos (trad. n.)", provenit, la rândul său, din ar. *ebenüs*. DA indică drept etimologie îndepărtată pentru *abanos* (atestat 1669), pe lângă arabă, gr. *Έβενος* şi ebr. *eben* „piatră". La Al. Graur (1978: 2) *abanos* figurează ca un „cuvânt călător": egipt. *hbnj* > gr. *ebenos* > ar. *abanus*[3]> tc. *abanoz*. E. Suciu (2010, II: 30) indică o atestare mai timpurie (1645) şi etimon exclusiv turcesc.

Numele străzii ilustrează fie gustul (gratuit) pentru exotism, fie reminiscenţa comerţului cu acest fel de lemn în zonă (mai puţin probabil).

---

[1]Pentru etimonul arab, Wehr (1980: 271): *dabbāġ*: „tăbăcar (trad. n.)".

[2]Pentru etimonul arab, Wehr (1980: 513): *ṣarrāf*: „schimbător de bani, casier, povestitor, trezorier, bancher (trad. n.)".

[3] Pentru etimonul arab, vezi Wehr, 2: *ʿabnūs*: „abanos (trad. n.)".

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

2.3. *Nume de materii*

În cadrul acestei clase onomasiologice figurează următoarele toponime: *Str. Borangicului, Intr. Chihlimbarului, Str. Fildeşului, Str. Mărgeanului* (forme de genitiv singular). Ne oprim în continuare la una dintre aceste străzi:

Intrarea Chihlimbarului

Toponimul are forma de genitiv singular a substantivului comun *chihlimbar* „ambră galbenă, lit. *care atrage paie*", semnalat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 110) în variantele fonetice *chihlibar, chilimbar* (specifice Munteniei), *chehlembar* (1792), *chelimbar, chihlimbar, chihrimbar* (1761) (regăsite în Moldova) ca un împrumut din tc. *kehribar, kehlibar, keliber* „chihlimbar (trad. n.)", acestea provenind la rândul lor din pers. *kiah – rüba* „chihlimbar (trad. n.)". DA indică aceeaşi etimologie îndepărtată, şi anume tc. *kehribar, kehlibar, keliber* (atestat în 1688 în varianta *chehribar*) şi inventariază variantele fonetice *chihlibar, chilimbar, chilimfar, chihribar, chichribar, chihrimbar, chirimbar, chiribar, chehribar, chehlembar, chelimbar*. Al. Graur (1978: 43) menţionează aceeaşi etimologie îndepărtată a tc. *chihlibar*: pers. *kährubā* (*kāh* "paie", *rubā* "a fura").

E. Suciu (2010, II: 220-221) indică o atestare mai timpurie (1645, varianta *chehribar*) şi etimon exclusiv turcesc, inventariind variantele fonetice *chehribar, chihribar, chihrimbar, chehlembar, chilimfar, chelimbar, chilimfar, chelimbar, chiribar, chirimbar, chilibar, chihlibar, chilimbar, chihlimbar* (atestat în 1879), *chelimbar, chihlibar.*

Numele străzii ilustrează fie gustul pentru exotism, fie comercializarea unei astfel de materii / pietre / răşini fosile.

2.4. *Nume de plante*

Această clasă onomasiologică este cea mai puţin reprezentată în toponimia bucureşteană din punctul de vedere al etimologiei orientale; astfel am identificat numai două toponime: *Str. Bostanilor* şi *Str. Lalelelor* (forme de genitiv plural).

Strada Bostanilor

Toponimul are forma de genitiv plural a substantivului comun *bostan* „numele moldovenesc al dovleacului", semnalat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 58) ca un împrumut din tc. *bostan*, acesta, la rândul lui, provenind din pers. *bustan* „grădină în care se cultivă în principal pepenele galben, pepenele roşu şi legume" (trad. n.). DA înregistrează etimologia probabilă: tc. *bostan* „legumărie" sau scr. *bostan* „harbuzărie, dovleac". La Al. Graur (1978: 30) apare ca un *cuvânt călător*: pers. *bōstān* (*bō* „parfum", *stān* „loc") > tc. *bostan* "grădină de legume" > scr. *bostan*. E. Suciu (2010, II: 112-113) ia în calcul şi posibilitatea provenienţei tc. *bostan* (atestat în 1593) din scr. *bostan*.

Numele străzii indică existenţa în zonă fie a unei grădini de zarzavaturi, fie a unei grădini de pepeni (mai puţin probabil).

2.5. *Nume de instrumente, unităţi de măsură, unităţi monetare*

Această clasă onomasiologică este ilustrată de *Intr. Cavalului, Str. Daracului, Str. Gherghefului, Str. Lăutei, Intr. Macazului, Intr./ Str. Palmacului, Str. Surlei* (forme de genitiv singular), *Str. Părăluţelor* (forme de genitiv plural).

Ne oprim asupra a două dintre acestea.

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

Strada Lăutei

Toponimul are forma de genitiv singular a substantivului comun *lăută* (atestat în 1550 în variantă *alăută* şi în 1688 în variantă *lăută*) „instrument muzical cu 24 de coarde, care are cutia de rezonanţă bombată, gâtul lung şi încovoiat la capăt şi care produce sunete prin ciupire, fiind folosit, de obicei, ca acompaniament", consemnat în DA ca un împrumut din tc. *laut*, acesta la rândul lui provenind din ngr. λασυτα. La Al. Graur (1978: 81) figurează ca un *cuvânt călător*: ar. *'ud*[1] „lemn, apoi instrument de lemn", cu articolul arab > tc. *lauta* > ngr. *lauta*.

Numele străzii indică existenţa în zonă a comerţului cu astfel de instrumente (mai puţin probabil) sau prestaţii muzicale frecvente cu acest instrument.

Strada Palmacului

Toponimul are forma de genitiv singular a substantivului comun *palmac* „veche unitate de măsură pentru lungime, folosită mai ales în Moldova, egală cu 3, 484 cm şi echivalând cu aproximativ cu a opta parte dintr-o palmă" (atestat în 1781), consemnat iniţial în DLR ca un împrumut din tc. *parmak*. E. Suciu (2010, II: 566-567) indică pentru acelaşi etimon turcesc o atestare mai târzie (1844).

Numele străzii ar putea indica dimensiunea redusă a acesteia.

2.6. ***Nume de locuri***

În cadrul acestei clase figurează următoarele toponime: *Grădina Cişmigiu, Str. Hanul Ancuţei, Str. Hanul cu Tei, Intr. / Str. Mecet* (forme de nominativ singular), *Str. Fabrica de Chibrituri* (formă de acuzativ plural), *Str. Ceairului, Str. Chimirului, Intr. Cişmelei, Str. Hambarului, Str. Limanului, Str. Limanul Corbului, Str. Aliman, Şos. Odăii* (forme de genitiv singular).

Continuăm analiza noastră prin prezentarea următoarelor nume de străzi: *Str. Ceairului, Grădina Cişmigiu, Str. Fabrica de Chibrituri, Intr. / Str. Mecet.*

Strada Ceairului

Toponimul are forma de genitiv singular a substantivului comun *ceair* „loc, şes de păşunat pentru cai în apropierea unei ape curgătoare", menţionat iniţial în DA ca un împrumut din tc. *cayr* „prerie". E. Suciu (2010, II: 190) indică 1715 drept anul atestării şi varianta fonetică (înv.) *čayur* a etimonului turcesc *čayır*.

Numele străzii trimite la existenţa în acel loc a unui izlaz destinat păşunatului; străzi cu acest nume au mai existat în zonele Şoseaua Iancului şi Sfântul Ştefan (Ofrim 2011: 60).

Grădina Cişmigiu

Toponimul are forma de nominativ singular a substantivului nume de agent *cişmigiu* „fântânar, sinonim arhaic cu *suiulgiu*", consemnat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 135) ca un împrumut din tc. *çeşmeğy*. DA înregistrează numele de agent *cişmigiu* drept un derivat de la substantivul comun *cişmea*. E. Suciu (2010 II: 255) menţionează acelaşi etimon turcesc şi indică 1811 drept an al atestării.

Numele iniţial al parcului a fost *Lacul lui Dura Neguţătorul*. În anul 1779, din porunca lui Alexandru Ipsilanti, s-a construit o cişmea (pe latura actualei străzi Ştirbei Vodă). Lângă aceasta locuia Dumitru Suiulgi-başa, „supraveghetorul cişmelelor oraşului, *marele cişmigiu*"

[1] Pentru etimonul arab, (Wehr 1980: 654): *ʿud*: „lemn, lăută (instrument muzical)" (trad. n.).

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

(Ofrim 2011: 64). După 1844, din ordinul lui Gheorghe Bibescu, este amenajat un parc în jurul lacului.

Astfel, numele parcului conservă amintirea unui reprezentant al breslei *cişmigiilor* – astăzi dispărută, acesta fiind singurul context contemporan în care este întrebuinţat numele de agent *cişmigiu*.

Strada Fabrica de Chibrituri

Toponimul are forma de nominativ-acuzativ a substantivului nume de materie *chibrit* „beţişor uns cu puciosă pe o margine şi care se aprinde prin frecare", înregistrat, iniţial, de L. Şăineanu (1900, II, 1: 109-110) ca un împrumut din tc. *kibrit* „sulf (trad. n.)", indicând originea îndepărtată a acestuia în limba arabă. DA indică un etimon exclusiv turcesc. La Al. Graur (1978: 42) figurează ca un *cuvânt călător*: asir. *kupru* „păcură", derivat *kuprītu* "sulf" > aram. *kebriξa* > ar. *kibrīt*[1] > tc. *kibrit*. E. Suciu (2010, II: 219-220) indică acelaşi etimon turcesc şi variantele fonetice *chibrit* (atestat în 1857), *cribit, cibric, tibric, pibrit, ţubric, ţiribic, chibrică*.

Numele străzii atestă existenţa unei fabrici de chibrituri „construită aici în 1878 şi înzestrată cu utilaje aduse din Franţa şi din Belgia. Producea 300.000 de chibrituri pe zi" (Ofrim 2011: 100).

Intrarea / Strada Mecet

Toponimul are forma de nominativ singular a substantivului comun *mecet* "biserică turcească, mai mică decât geamia (litt. loc de închinăciune); numele vechiului cimitir turcesc din Bucureşti" înregistrat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 255-256) ca un împrumut din tc. *meçid* „moschee mică (trad. n.)", indicând drept etimologie îndepărtată a acestuia ar. *mesgid*[2]. DLR menţionează atestarea documentară (1829) şi bg. *мечть*, rs. *мечть*. La Al. Graur (1978: 89) apare ca un *cuvânt călător*: ar. *masğid* (*ma-* prefix locativ, *sağada* „a se prosterna") > tc. *Mesçit* > scr. *mečet*. Suciu (2010, II: 491) consemnează o atestare mai timpurie (1509 în varianta *mecit*), etimon exclusiv turcesc şi variantele fonetice *mecet* (atestat în 1614) şi *mecit* (atestat în prima jumătate a secolului al XVIII-lea).

Numele străzii evidenţiază existenţa în zonă a unei moschei construite "probabil în secolul al XVII-lea" (Ofrim 2011: 169-170) şi a unui cimitir turcesc (atestat în planul maiorului Borroczyn; 1844-1847) "desfiinţat de municipalitate în 1874 pentru că nu întrunea condiţiile de igienă" (Ofrim 2011: 169-170).

2.7. *Nume de funcţii publice şi militare*

Trei toponime denumind funcţii publice şi militare ieşite din uz se încadrează în această clasă onomasiologică: *Str. Naipu, Str. Tutunari, Str. Serdarului* (forme de nominativ, respectiv de genitiv singular).

Strada Naipu

Toponimul are forma de nominativ singular a substantivului nume de agent *naip* „judecător rang inferior la turci, locţiitor al unui cadiu" înregistrat de DLR ca un împrumut din tc. *naip* (atestat începând din 1693). E. Suciu (2010, II: 534) indică acelaşi etimon turcesc şi acelaşi an al atestării.

[1] Wehr (1980: 811) dă etimonul arab *kibrīt*: „sulf" (trad. n.).

[2] Pentru transliterarea corectă a etimonului arab, vezi H. Wehr (1980: 397) – *masğid.*

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

Numele străzii ar putea ilustra existenţa în zonă a reşedinţei unui astfel de demnitar.

Strada Serdarului

Toponimul are forma de genitiv singular a substantivului nume de agent *serdar* „comandantul ienicerilor într-un district (la români); rang de boierie de a doua clasă (la români)", semnalat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 319-320) ca un împrumut din tc. *serdar* „comandantul ienicerilor unui district, general", menţionând limba persană drept etimologie îndepărtată a acestuia. La Al. Graur (1978: 124) figurează ca un *cuvânt călător*: pers. *särdār* „comandant şef" (*sär* „cap", d*ār* „care are") > tc. *serdar*. DLR indică pentru tc. *serdar* (atestat în 1730) un etimon exclusiv turcesc. E. Suciu (2010, II: 662-663) indică o atestare mai timpurie (1657) şi inventariază variantele fonetice *serdar, sărdar, serdariu, sărdariu, sârdar, sardar*. Varianta *sardar* (atestată în 1837) este menţionată ca un împrumut din pers. *sardār*.

Numele străzii indică existenţa în zonă a reşedinţei unui astfel comandant sau boier.

2.8. *Diverse*

Aceast ultim grup de nume de străzi de care ne ocupăm este unul eterogen din punctul de vedere al referentului, fiind reprezentat de: *Str. Berechet, Intr. Harap – Alb* (forme de nominativ singular), *Str. Chindiei, Str. Turnul Chindiei, Str. Hagiului, Str. Talazului* (forme de genitiv singular).

Încheiem analiza noastră cu descrierea *Str. Berechet* şi *Str. Hagiului*.

Strada Berechet

Toponimul are al doilea element din care este format la nominativ singular; *berechet* „noroc, prosperitate; spornic, numeros" este înregistrat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 47) ca un împrumut din tc. *bereket* „bénédiction de Dieu", acesta, la rândul lui, provenind din limba arabă. DA şi E. Suciu (2010, II: 96) menţionează un etimon exclusiv turcesc. La Al. Graur (1978: 28) apare ca un *cuvânt călător*: ar. *baraka*[1] „binecuvântare" (a lui Dumnezeu) > tc. *bereket* "fertilitate".

Numele străzii ar putea sugera existenţa în zonă a unor activităţi comerciale intense, aducătoare de profit / prosperitate.

Strada Hagiului

Toponimul are forma de genitiv singular a substantivului comun *hagiu* "cel ce a călătorit spre închinare la locurile sfinte; titlu onorific dobândit după întoarcerea dintr-o asemenea călătorie", semnalat iniţial de L. Şăineanu (1900, II, 1: 194) ca un împrumut din tc. *hağı*, acesta, la rândul lui, provenind din ar. *ağı*[2]. DA indică etimon exclusiv turcesc. La Al. Graur figurează ca un *cuvânt călător*: hebr. *hāgag* „a umbla încoace şi încolo" > ar. *hāğği* „pelerin" > tc. *haci*. E. Suciu (2010, II: 378-379) indică pentru *hagi* (atestat în 1590) un etimon prin excelenţă turcesc şi inventariază variantele fonetice *haciu, agiu.*

Numele străzii conservă amintirea „unui călugăr hagiu care ar fi trăit într-un schit de la Podul Vergului (Calea Călăraşilor), la sfârşitul secolului al XVII-lea" (Ofrim 2011: 128).

[1] Wehr (1980: 54) dă etimonul arab *baraka*: „binecuvântare" (trad. n.).

[2] Pentru transliterarea corectă a etimonului arab, vezi Wehr, 1980: 156- *hağğ*: „pelerin (trad. n.)".

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

3. Concluzii

Observăm, din materialul lexical analizat, un număr relativ limitat de urbanonime bucureştene care mai păstrează încă urmele influenţei orientale. Dintre acestea[1], opt toponime sunt arhaisme (*Grădina Cişmigiu, Strada Surugiilor, Strada Zarafi, Strada Surlei, Strada Naipu, Strada Serdarului, Strada Tutunari, Strada Hagiului*), nouă străzi au în componenţa lor regionalisme (*Intrarea Abagiilor, Strada Cavafii Vechi, Intrarea Mămulari, Strada Mămulari, Intrarea Palmacului, Strada Palmacului, Strada Ceairului, Intrarea Mecet, Strada Mecet*), cinci străzi au în structura lor cuvinte populare (*Strada Berechet, Strada Bostanilor, Strada Chindiei, Strada Turnul Chindiei, Intrarea Harap – Alb*) şi 33 sunt constituite din cuvinte aparţinând limbii literare (*Strada Băcani, Strada Cazangiilor, Strada Chiristigiilor, Intrarea Simigiului, Intrarea Tarafului, Strada Abanosului, Strada Caisului, Strada Dudului, Strada Duzilor, Strada Liliacului, Strada Borangicului, Intrarea Chihlimbarului, Strada Fildeşului, Strada Mărgeanului, Strada Lalelelor, Intrarea Cavalului, Strada Daracului, Strada Gherghefului, Strada Lăutei, Intrarea Macazului, Strada Părăluţelor, Strada Chimirului, Intrarea Cişmelei, Strada Fabrica de Chibrituri, Strada Hanul Ancuţei, Strada Hanul cu Tei, Strada Hambarului, Strada Limanului, Strada Limanul Corbului, Strada Aliman, Şoseaua Odăii, Strada Talazului, Strada Tăbăcarilor*).

Semnificatul acestor urbanonime se situează în sfera concretului: nume de meseriaşi, fabricanţi, comercianţi, muzicanţi, nume de arbori, nume de materii, nume de instrumente, unităţi de măsură, unităţi monetare, nume de locuri, nume de funcţii publice şi militare sau realităţi diverse situate, fireşte, tot în sfera concretului.

Astfel, constatăm că aceste toponime conservă realităţi astăzi dispărute, precum unele nume de meserii (*abagiu, cavaf, cazangiu, chiristigiu, mămular, simigiu, surugiu*), de funcţii publice şi militare (*naip, serdar, tutunar, zaraf*), de locuri (*liman, mecet*) sau de unităţi de măsură (*palmac*). Totodată, acestea evidenţiază unele meserii (*tăbăcar*) şi specificul comerţului din Bucureşti (*abagiu, băcan, cavaf, chiristigiu, mămular, simigiu*).

Remarcăm, de asemenea, gustul (gratuit) pentru exotism ilustrat de unele toponime (*abanos, borangic, chihlimbar, fildeş, mărgean*).

Aşadar, conchidem că toponimia bucureşteană analizată a avut un caracter intern, în sensul că a fost atribuită de către societatea românească în urma fixării în memoria colectivă a acelor realităţi denumite de lexicul utilizat curent (şi nu de administraţia turcească). Aceasta păstrează o amintire relativ ştearsă a influenţei orientale care fusese, cu siguranţă, foarte intensă în secolele XIV –XVIII. Deşi reduse numeric, aceste urbanonime reprezintă o pată de culoare în nomenclatorul străzilor bucureştene, prin pitorescul şi, uneori, exotismul lor.

SURSE ŞI ABREVIERI

www.bucuresteni.ro/strazi/
www.strazibucuresti.ro
ar. =arabă
aram. = aramaică
asir. = asiriană
bg. = bulgară
ebr. = ebraică

[1] Pentru glosarea situaţiei actuale a cuvintelor de origine turcă, vezi E. Suciu (I, 2009: 619-687).

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)

egipt. = egipteană
gr. = greacă
hebr. = ebraică
înv. = învechit
litt. = abreviere folosită de Şăineanu (1900, II, 1: 255)
n.n. = nota noastră
ngr. = neogreacă
pers. = persană
rs. = rusă
scr. = sârbo – croată
tc. = turcă

BIBLIOGRAFIE

Borduşanu, Sorin, 2001, *Bucureşti: ghidul străzilor (istoric)*, Bucureşti, Tipografia Alma.

DA = *Dicţionarul limbii române*. Sub conducerea lui Sextil Puşcariu. Tomul I, Partea I, *A –B*, Bucureşti, 1913,

Librăriile Socec & Comp. şi C. Sfetea; Tomul I, Partea II, *C*, Bucureşti, 1940, Tipografia Zairului „Universul"; Tomul II, Partea I, *F – I*, Bucureşti, 1934, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului. Imprimeria Naţională.

DLR = *Dicţionarul limbii române.* Serie nouă. Tomul VI. Litera *M*: 1965–1968. Redactori responsabili: acad. Iorgu Iordan, acad. Alexandru Graur şi acad. Ion Coteanu. Din anul 2000, redactori responsabili: acad. Marius Sala şi acad. Gheorghe Mihăilă. Bucureşti, Editura Academiei.

Graur, Alexandru,1978, *Dicţionar de cuvinte călătoare*, Bucureşti, Albatros.

Graur, Alexandru, 1972, *Nume de locuri*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.

Iordan, Iorgu, 1963, *Toponimia românească*, Bucureşti, Editura Academiei.

Ofrim, Alexandru, 2007, *Străzi vechi din Bucureştiul de azi*, Bucureşti, Humanitas.

Rezeanu, Adrian, 2003, *Toponimie bucureşteană*, Bucureşti, Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă.

Suciu, Emil, 2011, *101 cuvinte de origine turcă*, Bucureşti, Humanitas.

Suciu, Emil, *Influenţa turcă asupra limbii române. I. Studiu monografic*, [vol. I], 2009, Editura Academiei Române. Suciu, Emil, *Influenţa turcă asupra limbii române. II. Dicţionarul cuvintelor româneşti de origine turcă*, [vol. II], 2010, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Şăineanu, Lazăr, 1900, *Influenţa orientală asupra limbei şi culturei române*, Bucureşti, Editura Librăriei Socecu: vol. I *Introducerea*, vol. II. *Vocabularul* (Partea 1. *Vorbe populare*, Partea 2. *Vorbe istorice*).

Wehr, Hans, 1980, *A Dictionary of Modern Written Arabic*, Beirut, Librairie du Liban, Edited by J. Milton Cowan.

THE ORIENTAL ORIGIN OF SOME STREET NAMES IN BUCHAREST

(*Abstract*)

Our paper aims at researching the etymology of some oriental street names from the view point of historical toponymy. It comparatively describes the Persian, Arabic, Turkish or Balkanic etymologies established by Lazăr Şăineanu in *Influenţa orientală asupra limbei şi culturii române*, by *Dicţionarul limbii române*, by Alexandru Graur in *Dicţionar de cuvinte călătoare* and by Emil Suciu in *Influenţa turcă asupra limbii române*. It tries to explain the semantic motivation of these names in the largest context of the history of Bucharest, taking into consideration the toponymical principles set out by Adrain Rezeanu in *Toponimie bucureştană*, by Alexandru Graur in *Nume de locuri* and by Iorgu Iordan in *Toponimie românească.*

BDD-V922 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-20 19:57:18 UTC)